

PRAGMATIC FUNCTIONS OF THE REPETITION OF THE COMPLEX PREDICATE WITH MODAL AND ASPECTUAL OPERATOR WITHIN THE ROMANIAN TELEVISUAL POLITICAL DISCOURSE

Laura GRAMA

PhD Student, “Alexandru Ioan Cuza” University of Iași

Abstract: The article approaches pragmatic issues of the complex predicate with modal and aspectual operator and verbal semantic support within the Romanian televisual political discourse, more precisely the pragmatic functions of the repetition of the complex predicate. It is emphasized that the repetition of the complex predicate with modal and aspectual operator has conversational functions, being involved in the exchange of roles between interlocutors or as a form of dialogue control, as well as interactive functions, highlighting the relationships between the actors of the conversational exchange.

Keywords: complex predicate, Romanian televisual political discourse, aspectual operator, modal operator, repetition

Cercetătoarea María Pilar Garcés Gómez definește repetiția drept „un fenomen ce constă în reiterarea la nivel formal a unei părți sau a tuturor elementelor unui segment sau enunț anterior, cu posibile modificări (ale intonației, ale unităților deictice, ale morfemelor verbale etc.) și cu variații din punct de vedere semantic și pragmatic ale noului segment față de cel anterior”¹. Se poate vorbi despre „*auto-repetiție*”, atunci când vorbitorul însuși repetă aceleași cuvinte, și „*hetero-repetiție*”, atunci când un vorbitor diferit repetă cuvintele unui interlocutor, în general cel precedent, ambele tipuri de repetiții putând fi *auto-inițiate* sau *hetero-inițiate*². Din punct de vedere formal, repetițiile pot fi „*literale*”, când aceleași cuvinte sunt rostite cu o tonalitate identică, sau „*nonliterale*”, când apar modificări de diverse tipuri (la nivelul intonației, al unităților deictice, al morfemelor verbale etc.)³. De asemenea, repetițiile sunt „*totale*” sau „*parțiale*”⁴ și pot fi „*consecutive*” sau „*la distanță*”⁵.

În lucrarea de față, exemplele de repetiții ale predicatului complex cu operator modal sau aspectual și suport semantic verbal sunt excerptate din transcrieri ale unor înregistrări specifice discursului politic televizual în limba română din Luminița Hoarță Cărăușu (coord.), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 234-508 [= Cărăușu, *Corpus*]. Analizarea acestora se va realiza pe baza aspectelor teoretice expuse mai sus.

¹ María Pilar Garcés Gómez, *La repetición: formas y funciones en el discurso oral* în *Archivo de Filología Aragonesa*, LIX-LX, Tomo I, Zaragoza, 2002-2004, p. 439 [= Garcés Gómez, *La repetición*] <https://ifc.dpz.es/recursos/publicaciones/26/50/ebook2589.pdf> (accesat la 2.12.2019)

² *Ibidem*, p. 439-440.

³ *Ibidem*, p. 441.

⁴ *Ibidem*, p. 443.

⁵ *Ibidem*, p. 445.

În continuare, analizăm exemple de repetiții ale predicatului complex cu operator modal sau aspectual și suport semantic verbal prezente în discursul politic televizual românesc:

„LO: și pe ceilalți↓ care-au zis [<CIT Nu + călcați↓

MT: Bun. Acuma *trebuie*] **să răspund** și eu.

LO: nu călcați orice limită a bunului-simț și votați CIT>F>.

OS: Vă rog **să începeți a răspunde** prin//

MT: [**Încep**↓ **încep** cu ce a spus domnu' Năstase↓ și trebuie să-i dau și eu replicile.

LO: Închei prin a vă spune doamna Stancu↑ că vom ataca la Curtea Constituțională↑]” (CLRVAN, p. 493)

În exemplul analizat, *MT*, unul dintre participanții la dezbaterile politice televizate, recurge la o suprapunere prin care îl întrerupe pe locutorul în curs cu scopul de a se autoselecta pentru rolul de emițător⁶, declarându-și nevoia de a răspunde unor întrebări ce i-au fost adresate:

„LO: și pe ceilalți↓ care-au zis [<CIT Nu + călcați↓

MT: Bun. Acuma *trebuie*] **să răspund** și eu.” Heterorepetiția are rol conversațional⁷, în sensul că, pe de o parte, *OS*, în calitate de moderatoare a dezbaterii, o inițiază „ca act de control al dialogului”⁸, repetând verbul *a răspunde*, pe care îl plasează în cadrul predicatului complex ca suport semantic verbal pe lângă operatorul aspectual *a începe* („**să începeți a răspunde**”), cu scopul de a orienta răspunsul invitatului *MT* în direcția dorită de către aceasta, iar, pe de altă parte, invitatul *MT*, o utilizează în cadrul unei suprapuneri, repetând nonliteral doar operatorul aspectual *a începe* din structura predicatului complex inițial, în dorința de a sublinia faptul că acceptă rolul de emițător alocat de către moderatoare, dar nu în direcția impusă de către aceasta: „MT: [**Încep**↓ **încep** cu ce a spus domnu' Năstase↓ și trebuie să-i dau și eu replicile.”.

„AN: Domnu' Toader↓ spuneți că astăzi au fost voturile?

MT: <Î Sigur că au fost. Sigur↓ și atunci erau mulți aFără. Î>

AN: Nu↓ am glumit↓ am vrut numai să dați un argument de astăzi↑ pentru ce s-a întâmplat atunci. Pentru că:↑ + din păcate↓ lucrurile au evoluat în acest mod↓ și **TREbuie să recunoașteți**↓ că votul a fost obținut↑ + votul final↓ a fost (AK) /î: a urmat unei succesiuni↑ + de: voturi↑ + incorecte. [Și **trebuie să recunoașteți** lucrul ăsta.” (CLRVAN, p. 499)

Exemplul selectat pentru analiză ilustrează felul în care, prin repetare, valoarea semantică de *obligație* pe care operatorul modal *a trebui* o aduce în cadrul predicatului

⁶ În ceea ce privește regulile alocării rolului de emițător și tipologia suprapunerilor, vezi Luminița Hoarță Cărăușu, *Mărci ale schimbării rolului conversațional în limba română vorbită actuală actuală*, în *Identitatea culturală românească în contextul integrării europene*, (volum îngrijit de Marius-Radu Clim, Laura Manea, Ofeția Ichim, Florin Teodor-Olariu), Editura Alfa, Iași, 2006, p.139-148 <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/V2370/pdf> (accesat la 12.08.2020)

⁷ Pentru funcțiile textuale, conversaționale și interactive ale repetiției, ilustrate în cadrul unor conversații colocviale spontane, vezi Garcés Gómez, *La repetición*, p. 445-454.

⁸ Garcés Gómez, *La repetición*, p. 450.

complex este accentuată de către emițător în dorința de a-l determina pe interlocutor să admită că votul final a fost necinstit. Autorepetiția totală autoinițiată de către emițător a predicatului complex „trebuie să recunoașteți” este nonliterală și la distanță, în sensul că, prima dată când este utilizat, operatorul modal *a trebui* capătă accent emfatic⁹ în pronunțare: „**TRE**buie să recunoașteți”, în timp ce, a doua oară, proeminența melodică în rostirea acestuia este înlocuită cu o pronunțare obișnuită: „trebuie să recunoașteți”, din moment ce sunt inserate explicații care să susțină legitimitatea cererii de acțiune adresate interlocutorului.

„GF: Uitați↓ eu↑ ca cetățean român↓ sau ca: senator al României↓ + sânt <MARC foarte↑ MARC> foarte îngrijorat↓ și mi-e rușine↓ când președintele României se contrazice cu: reprezentantul Fondului Monetar Internațional. E-o situație care trebuie evitată. Este inacceptabilă politic↓ din care **avem de pierdut**.

[...]

MM: Nu↓ da' aicea este o discuție [referitor la ce spunea:↑ /î

MȘ: Când îmi vine rândul'.]

MM: la această dispută↓ cu care sânt de acord că în mod firesc↓ n-ar trebui să aibă loc↓ da' e-o discuție politică. Pân' la urmă↓ e-o discuție /ă//

VV: Și ce câștigăm noi din asta?

MM: de de principii.

GF: Numai **de pierdut avem**.

MM: Nu știu dacă **pierdem** sau câștigăm.

GF: Sigur **pierdem**.” (CLRVAN, p. 445-446)

În cadrul predicatului complex „avem de pierdut”, operatorul modal *a avea* este utilizat cu valoarea semantică de *posibilitate* alături de suportul semantic verbal la supin „de pierdut” ce denumește efectul negativ al acțiunilor președintelui țării în relația cu reprezentantul Fondului Monetar Internațional. Emițătorul-politician *GF* repetă predicatul complex, însă este vorba despre o repetiție totală nonliterală, în care suportul semantic verbal la supin este antepus operatorului modal de predicativitate: „*de pierdut avem*”, inversiunea¹⁰ având rolul de a sublinia opinia vorbitorului cu privire la efectul negativ al acțiunii președintelui. Colocutorul *MM* inițiază o repetiție parțială¹¹, în sensul că este repetat doar verbul *a pierde* plasat în cadrul opoziției „*pierdem* sau *câștigăm*” ca expresie a îndoielii față de afirmația anterioară: „GF: Numai de pierdut avem.”, iar replica din partea vorbitorului *GF*, ce include repetarea verbului *a pierde* („Sigur *pierdem*”), vine ca expresie a fermității în legătură cu opinia exprimată.

⁹ Conform *Convențiilor de transcriere a textelor* din CLRVAN, p. 268-269.

¹⁰ Este vorba despre *inversiune* văzută ca „procedeu sintactic de schimbare a topicii obiective a unui component sau a unui grup sintactic subordonat în raport cu regentul, componentul inversat primind, concomitent, și accentul de intensitate”, Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxândoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar General De Științe – Științe ale Limbii*, Editura Științifică, București, 1997, p. 260.

¹¹ În opinia cercetătoarei María Pilar Garcés Gómez, repetiția parțială se produce deoarece vorbitorul este interesat să reitereze din intervenția lui doar segmentul pe care îl consideră relevant sau pentru că se prezintă o alternativă și se confirmă una din ele, Garcés Gómez, *La repetición*, p. 445.

„CB: Am pus o întrebare după ce m-ați jigNIT de trei ori↓ distinsă doamnă.] [M-ați jigNIT de trei ori.

VF: <F /ă DisTINsă doamnă↑] după ce-mi spuneți că aMANtul meu?↓ Nu v-ar fi ruȘine să vă fie?! F>

CB: Nu↓ eu v-am întrebat↑↓ <F După ce dumneavoastră [mă-ntrebați dac-am mânCAT ceVA striCAT↑ la dumneavoastră la toaLEtă↑ F>VF: <F Ar trebui să vă înroȘITI↓ ar trebui să vă-nroȘITI↓] să vă ridiCAȚI să pleCAȚI F>.

CB: sunteți o DOAMnă? [Îmi pare rău↓ nu vă plec din emisiune.

VF: Deci ar trebui să vă ridiCAȚI să pleCAȚI.] [<Î **N-aveți decât să stați** Î>.¹²

CB: Eventual dacă nu mă invitați↓] că s-a întâmplat [să nu mă fi inviTAT trei ani de zile.

VF: <MARC **Nu aveți decât să stați**] acolo pă scaun cât vreți↓ MARC> dar//” (CLRVAN, p. 475)

În exemplul analizat, predicatul complex „N-aveți decât să stați” este repetat de către VF, moderatoarea dezbaterii televizate, pentru a-i aduce la cunoștință invitatului CB hotărârea fermă de a-i refuza participarea activă la discuție ca sancțiune în urma încălcării normelor politetii¹³ prin proferarea de afirmații jignitoare la adresa ei. Aici, operatorului modal *a avea* este folosit mai mult cu valoarea semantică de *concesie* decât de *permisiune*, exprimând ideea că, deși i se permite să rămână în emisiune, invitatului CB i se va refuza accesul la cuvânt. Autorepetiția este autoinițiată la distanță („Nu aveți decât să stați”) ca urmare a dorinței moderatoarei de a insista asupra deciziei exprimate anterior, în ciuda intervenției invitatului CB („Eventual dacă nu mă invitați↓] că s-a întâmplat [să nu mă fi inviTAT trei ani de zile.”). Repetiția totală a predicatului complex este nonliterală, în sensul că, pe de o parte, marcatorul de negație, inițial erodat fonetic și atașat operatorului modal de predicativitate („N-aveți decât să stați”), este repetat în forma completă („Nu aveți decât să stați”) și, pe de altă parte, înălțimea ridicată a vocii ce însoțește secvența inițială „<Î N-aveți decât să stați Î>”, este înlocuită de o pronunțare distinctă și apăsată¹⁴ „<MARC Nu aveți decât să stați] acolo pă scaun cât vreți↓ MARC>”, semne atât ale dezaprobării, cât și ale fermității în exprimarea deciziei adoptate.

„OP: Și în acest sens↓ ne trebuie un regim semiprezidențial↑ parlamentar? Vă rog un răspuns la întrebare.

¹² Subscriem opiniei cercetătoarei Valeria Guțu Romalo care precizează faptul că „semiauxiliarul de mod” *a avea* intră în componența „predicativului verbal compus” atunci când se află „în construcții negative” de tipul „N-are decât s-o și vânză”, situații în care acesta capătă valoarea semantică de *permisiune*, Valeria Guțu, *Semiauxiliarele de mod*, în *Studii de gramatică*, I, 1956, p. 71. De asemenea, în *Dicționarul explicativ al limbii române (dexonline)* este menționat faptul că adverbul *decât* devine parte componentă a unor expresii de tipul „N-am (sau n-ai etc.) decât să...= a) singurul lucru care îmi (sau îți etc.) rămâne de făcut...; b) sunt (sau ești etc.) liber să..., dacă vreau (sau vrei etc.) să...” <https://dexonline.ro/intrare/dec%C3%A2t/15040> (accesat la 4.05.2021). Considerăm că acestea din urmă sunt predicate complexe în care operatorul modal *a avea* exprimă *permisiunea*.

¹³ Ne referim aici la perspectiva generală asupra politetii, aceasta fiind definită de către Liliana Ionescu Ruxândoiu drept „un set de norme sociale [...]din care decurg reguli practice de comportament – inclusiv reguli privind comportamentul lingvistic – pentru membrii fiecărei comunități considerate”. Este vorba despre politetea văzută ca „deferentă”, ce se asociază cu „formalitatea expresiei” (la nivel lingvistic), Liliana Ionescu Ruxândoiu, *Limbaj și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, Editura All Educational, București, 2003, p. 65-66.

¹⁴ Conform *Convențiilor de transcriere a textelor* din CLRVAN, p. 268-269.

VP: <P Da doamnă. P> /ă:: CRizele de care vorbiți și care au apărut în special în ultimii + șase ani au fost și în perioada nouăzeci și șapte două mii n-au fost crize între cele două Camere ale Parlamentului niciodată să știți.

[...]

OP: Domnule Ponta dar eu **insist**//

VP: <MARC mă sperie MARC>. Iar eu vin și vă spun că putem să//

OP: **insist** în legătură cu regimul politic.

VP: <Î **Puteți să insistați. Î**>

OP: <Î Vă rog Î> [este o dezbatere despre Constituție. Pentru asta suntem aici.

VP: Dacă vi se pare dacă vi se pare dacă] vi se pare că ceea ce se întâmplă în România și cu românii nu-i important de CÂT ce vă spune primu'-ministru **puteți să insistați** cât vreți." (CLRVAN, p. 396-397)

Asemănător exemplului analizat anterior, și în acest caz repetiția are rolul de a intensifica forța actului ilocuționar, în sensul că OP, în calitate de moderatoare a dezbaterii politice televizate, recurge la autorepetiția autoinițiată literală totală a verbului-predicat verbal simplu „insist” pentru a-l determina pe invitatul-politician VP să răspundă la întrebarea cu privire la regimul politic. Repetiția inițială este dublată de alta, de data aceasta modificată și rostită de către invitatul VP care utilizează verbul *a insista* în poziția de suport semantic verbal în cadrul predicatului complex „puteți să insistați”. Prima data, invitatul VP rostește predicatul complex cu o înălțime ridicată a vocii („<Î Puteți să insistați. Î>”) și fără a-l însoți de alte explicații, tocmai pentru a determina o reacție din partea moderatoarei care să-i permită acestuia argumentarea ulterioară a deciziei de a nu răspunde întrebării adresate. Strategia dă rezultate, pentru că intervenția imediată a moderatoarei („OP: <Î Vă rog Î> [este o dezbatere despre Constituție. Pentru asta suntem aici.]”) determină autorepetirea autoinițiată noliterală totală a predicatului complex, accentul mutându-se pe valoarea semantică de *concesie* a operatorul modal *a putea*, din moment ce tonalitatea ridicată a vocii este înlocuită de explicații care să justifice hotărârea invitatului de a nu răspunde la întrebarea adresată de către moderatoare, în ciuda faptului că aceasta „insistă”: „VP: Dacă vi se pare dacă vi se pare dacă] vi se pare că ceea ce se întâmplă în România și cu românii nu-i important de CÂT ce vă spune primu'-ministru **puteți să insistați** cât vreți.”.

„CA: Cred că educația este: o prioritate națională [...] Dacă eventual ++ veți avea o majoritate pentru legalizarea prostituției **putem să discutăm** despre plata cu ora. Dacă vorbim de taximetriștii **putem să discutăm** de plata cu ora. Despre profesorii ++ domnule Băsescu **nu putem discuta** + de plata cu ora **putem discuta** de performanță **putem discuta** formula dumneavoastră + <MARC corectă MARC> în enunț + <MARC bani MARC> contra performanță <MARC bani MARC> contra reformă + da? dar nu cu ora.” (CLRVAN, p. 275);

În situația de mai sus, predicatul complex alcătuit din operatorul modal *a putea* la indicativ prezent și suportul semantic verbal la conjunctiv prezent „să discutăm” / infinitiv prezent „discuta” este obiectul unei repetiții autoinițiate de către emitătorul-politician cu scopul de a-și exprima poziția fermă cu privire la subiectul în discuție,

salarizarea profesorilor. Repetiția inițială a predicatului complex cu suportul semantic verbal la conjunctiv prezent „putem să discutăm” are aparent rolul de a accentua ideea de condiție în care vorbitorul ar putea fi de acord cu salarizarea prin plata cu ora, condiție exprimată anterior prin subordonate circumstanțiale condiționale „Dacă eventual ++ veți avea o majoritate pentru legalizarea prostituției”, „Dacă vorbim de taxime TRIȘTII”. De fapt, strategia vorbitorului este de a evidenția profundul dezacord față de poziția adversarului politic în legătură cu modalitatea de salarizare a profesorilor, intenție demonstrată prin repetarea predicatului complex, însă cu verbul *a putea* la forma negativă și suportul semantic verbal la infinitiv („nu putem discuta”), atunci când este menționată categoria profesională „profesori”, și cu verbul *a putea* la forma afirmativă, atunci când este precizat criteriul care ar trebui să stea la baza remunerării cadrelor didactice, respectiv „performanța”.

Concluzii

În cadrul discursului politic televizual românesc din corpusul analizat se remarcă *utilizarea sporadică* a repetiției predicatului complex cu operator modal sau aspectual și suport semantic verbal, efectele acesteia fiind, în principal, de *orientare a dialogului* în direcția dorită de către moderator sau, dimpotrivă, de către invitații la dezbateri, de *intensificare* a forței actului ilocuționar, de *evidențiere* a unei idei sau a unui aspect, de *introducere a unor explicații* și de *exprimare a fermității* în opinii, *a îndoielii* sau *a dezacordului / dezaprobării* față de cele afirmate de către locutori sau față de atitudinea acestora.

Bibliografie

Izvoare

Hoarță Cărăușu, Luminița (coord.), *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013.

Lucrări de specialitate

Bidu-Vrânceanu, Angela, Călărașu, Cristina, Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, Mancaș, Mihaela, Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicționar General De Științe – Științe ale Limbii*, Editura Științifică, București, 1997.

Garcés Gómez, María Pilar, *La repetición: formas y funciones en el discurso oral* în *Archivo de Filología Aragonesa*, LIX-LX, Tomo I, Zaragoza, 2002-2004, p. 437-456 <https://ifc.dpz.es/recursos/publicaciones/26/50/ebook2589.pdf> (accesat la 2.12.2019)

Guțu, Valeria, *Semiauxiliarele de mod*, în *Studii de gramatică*, I, 1956, p. 57-81.

Hoarță Cărăușu, Luminița, *Mărci ale schimbării rolului conversațional în limba română vorbită actuală actuală*, în *Identitatea culturală românească în contextul integrării europene*, (volum îngrijit de Marius-Radu Clim, Laura Manea, Ofelia Ichim, Florin Teodor-Olariu), Editura Alfa, Iași, 2006, p.139-148 <http://www.diacronia.ro/ro/indexing/details/V2370/pdf> (accesat la 12.08.2020)

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Limbaj și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, Editura All Educational, București, 2003.

Dicționare

Dicționar explicativ al limbii române (dexonline)
<https://dexonline.ro/intrare/dec%C3%A2t/15040> (accesat la 4.05.2021)